

Fra Museets Arbejdsmark

Af Jytte Nielsen, Museet for Thy og Vester Hanherred.

På dette sted i Sydthy Årbog plejer der at være en artikel med titlen ”Årets gang på Heltborg Museum”.

Men i og med at Heltborg Museum ikke længere er den eneste museumsfilial i Sydthy, er det mere passende at benævne artiklen ”Fra Museets Arbejdsmark”, idet der også udføres mange andre opgaver i lokalområdet, end det der foregår på selve afdelingerne. Museet er statsanerkendt og skal derfor varetage flere opgaver inden for følgende områder: Indsamling, bevaring, registrering, forskning og formidling. Hvad angår det sidste punkt, så foregår størsteparten via udstillinger i Heltborg og Agger, men også ved f.eks. ”åbent hus” arrangementer på udgravninger og naturvandring i landsbyer og kulturhistoriske interessante steder. Indsamlingen, bevaringen og registreringen er opgaver, som også løses uden for museumsbygningerne i Sydthy. Mange henvender sig om genstande, som de ønsker at aflevere, og al vurdering foregår centralt, ligesom magasinerne også er samlet på afdelingen i Vang. Forskningen går også på tværs af sogne – og kommunegrænser, idet projekterne her som oftest er knyttet til et emne eller en tidsperiode, som f.eks. projektet om ”Udnyttelsen af klitheden”, som der kan læses om andetsteds i denne bog.

Så ordet arbejdsmark er mere dækkende, eftersom arbejdsopgaverne i høj grad ligger ”ude i marken” – altså uden for museumsafdelingernes mure.

Folkeeventyr fra Thy

Ingen i kongeriget Danmark er vist længere i tvivl om, at H. C. Andersen er fyldt 200 år i indeværende år. Har man sagt H. C. Andersen, har man også sagt eventyr. Eftersom forfatteren ikke kan siges at have den store tilknytning til Thy, men museet samtidig gerne ville fejre ham, var det nærliggende at kigge på eventyr i

forbindelse med Heltborg Museums sommerudstilling. Men ikke H. C. Andersens eventyr, nej hans inspirationskilde, folkeeventyrene. Og her er vi i Thy velsignet med en sand overflod af eventyr, som for størstepartens vedkommende er indsamlet af folkeminde-samleren Evald Tang Kristensen i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet. Han vandrede rundt til gamle mennesker i samfundets laveste grupper, for blandt fattiglemmerne, daglejerne og håndværkerne at indsamle folkeviser, sagn, eventyr og almene kulturhistoriske oplysninger.

I Thy havde han flere informanter, men især to kvinder blev vigtige fortællere for ham, når det gælder folkeeventyrene. Den ene var Mette Marie Jensdatter – kaldet Mette Skrædder, og den anden var Ane Marie Jensdatter. Det er den sidstnævnte, som i Sydthy-sammenhæng er interessant. Hun var født den 31. august 1829 i Ydby. Senere flyttede hun med sine forældre til en fæstegård under gården Tandrup ved Ove Sø, og som 11 – 12 årig kom hun ud at tjene og blev 24 år gammel gift med Peder Christensen. Da Evald Tang Kristensen besøgte hende i 1905, sad hun som aftægtskone i et hus østen for Bedsted Kirke og østen for den østre skole. Evald Tang Kristensen fortæller om hende: ” Denne gamle Kone var aldeles fortræffelig til at fortælle, og hun kunde en masse Æventyr. Jeg fik i alt 36 skrevet op. Det var virkelig forbavsende, saa stærk en Hukommelse hun havde, og hun vilde gjerne fortælle for mig”.

Ane Marie Jensdatter kunne altså 36 eventyr udenad. Det var eventyr, hun havde hørt rundt omkring i Thy, og repertoire er derfor blandet. Der var både de traditionelle trylleeventyr, men også skæmteeventyr, som ”Klodshans” og ”Store Claus og lille Claus”. Ja, sågar vovede eller rettere sagt frække eventyr kunne hun fortælle.

Museet havde i en årrække arbejdet med fol-

Folkeeventyr fortalt i Thy.

keeventyrene fra Thy, idet Bodil Nørgaard Skoust i Sperring og undertegnede havde været på Dansk Folkemindesamling for at gennemlæse og udvælge egnede eventyr til en bogudgivelse.

Med dette arbejde in mente fødtes ideen om at lade skolebørn i Sydthy fortolke eventyrene kunstnerisk, og gøre resultaterne heraf til selve sommerudstillingen. En række lærere fra Hurup Skole, Bedsted Skole, Koldby Skole, Sydthy Friskole, Boddum-Ydby Friskole og SPOR 10 på Hurup Skole var med på ideen og valgte derefter eventyr og udtryksform, så udstillingen kunne blive så alsidig som mulig. Og det blev en utrolig flot udstilling, med eventyrkasser, tegneserie, videofilm, den store bog, tableau, fortællehule samt illustrationer til en bogudgivelse ”Den lille brogede and – folkeeventyr fortalt i Thy”.

Fredag den 3. juni kunne flere hundrede børn, lærere og andre interesserede så deltage i åbningen af udstillingen og udgivelsen af bogen. Det blev en rigtig festdag med tale, sang, underholdning og ”eventyr” traktement.

Hele sommeren har udstillingen været åben for publikum, og der er faldet mange roser til børnenes kreative udfoldelser, og også glæde over at denne skat af folkeeventyr blev mere kendt. Og mon ikke der nu i mange hjem læses folkeeventyr som godnatlæsning.

Den lille brogede and.

John Ørum studiebiblioteket

Den 1. oktober 2005 kunne museet åbne John Ørum studiebiblioteket i det gamle magasinrum på Heltborg Museum. I flere år har det været et stort ønske at samle alle magasiner på afdelingen i Vang, fordi der her er optimale sikringsforhold, og da det i løbet af sommeren 2005 blev muligt, stod det gamle kunstmagasin i Heltborg nu tomt. Samtidig havde museet for to år siden modtaget en stor gave fra John Ørum Jensen, nemlig 17 flyttekasser med kunstbøger. Bøgerne var samlet igennem mange år, og da John Ørum flyttede til København, skænkede ham hele sin samling til Heltborg Museum, med det ønske at de skulle kunne bruges af alle museets besøgende. Det var en flot gave at få, idet samlingen er stor og alsidig og giver svar på så godt som alle spørgsmål omkring kunst, kunstværker og kunstnere.

Med flytningen af magasinet var der pludselig mulighed for at gøre samlingen tilgængelig, og i løbet af september måned blev rummet klargjort, reoler fremstillet og bøgerne opsat. Møblementet var ikke svært at finde, for på magasinet i Vang stod det gamle sognerådsbord fra Hassing-Villerslev sogn. Bordet og 7 stole var tidligere i år blevet givet til museet, også med ønsket om at det kunne stå fremme til brug for museumsbesøgende. Nu står biblioteket så og venter på besøgende, som har lyst at sætte sig og søge viden i en bog.

Museet er John Ørum dybt taknemmelig for den flotte gave. Han var tilknyttet museet i Heltborg i de første år, og siden arbejdede han i en årrække i bestyrelsen for Sydthy Kunstforening, blandt andet var han medvirkende til at skaffe mange gode udstillinger til huse. Siden blev han en god sparringspartner for museet. John er et meget generøst menneske, som altid har tænkt på fællesskabet før sig selv.

Jubilæumsår

Det forløbne år har været travlt, eftersom institutionen Museet for Thy og Hanherred har 100 års fødselsdag. Andetsteds i denne årbog kan man læse om museets start og de personer, som fra Sydthy var med til at sætte deres præg på de første år. I dag er museet stort, og det har

udstillings-afdelinger i Heltborg, Agger, Øsløs, Vorupør og Thisted, samt magasiner i Vang. Der er 15 ansatte i alt samt fælles administration og ledelse. Det er målet, at alle medarbejdere skal kende ”husene” og arbejdsmarken og selvfølgelig arbejde for helheden. For på trods af mange arbejdssteder og opgaver, så varetager Museet for Thy og Vester Hanherred alle thyboers interesser og arbejder på at varetage kulturarven for hele området – altså de tre Thykommuner. De administrative grænser, som vi har haft gennem de sidste godt 30 år, er kunstige og følger således ikke naturlige skel. Ligeledes går de på tværs af befolkningsgrupper, erhverv, kultur og levevilkår. Til eksempel kan følgende emner nævnes: fiskeri, byggeskik, mission, idræt, landbrug, råstoffer og landbrug. Museet forsøger at dække hver en krog i ansvarsområdet og føler samtidig, at thyboerne uanset adresse føler ejerskab til det.

Fra år 2007 ser verden anderledes ud, og sjovt nok er museet vist den eneste institution, som allerede er tilpasset den ny Thisted Kommune. Så kom ikke og sig, at vi er støvede og håbløst bagefter.

Løst og fast

2005 blev også det år, hvor afdelingen i Agger åbnede. I baghuset vises en plancheudstilling om livet i Agger, byggeskik, tro, fiskeri og turisme. Huset har været velbesøgt i sommerens løb, og det første års erfaringer skal evalueres og åbningstiden justeres før næste sæson.

På museet i Heltborg har Sydthy Kunstforening afholdt sine udstillinger, Kend Din Egn sine foredrag, og Billedskolen har haft god tilslutning.

I jernaldergården ved Heltborg Museum er der i dette efterår eksperimenteret med jernudvinding, og forsøgende har givet endog særdeles gode resultater. Så planerne er, at der næste år skal afholdes et seminar med deltagere fra andre museer og institutioner.

Fra alle museets medarbejdere skal der her lyde en stor tak for godt samarbejde med egnens befolkning, kommunale forvaltninger og øvrige samarbejdspartnere.